TERRACOTA ASKERLERİ - ÇİN

NEVZUHUR

EDEBİYAT KÜLTÜR SANAT

SAYI : 42
KASIM 2014

NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

SAYI : 42 KASIM 2014

SAHİBİ :
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ :
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU :
BEKİR KARA
HASAN TÜLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES :
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No : 1/2 ANTALYA

TLF.: 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER : 0 (242) 241 41 74

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ :
TUNAHAN OFSET MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
e-mail: tunahanofset@hotmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd.1254 Sk.
Rıfat Türkcan Psj. No.:14 / 7 ANTALYA

YAYIN TÜRÜ:
Yerel - Süreli
İki ayda bir yayımlanır.

***NEVZUHUR*'da yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.**

***NEVZUHUR*'da yayınlanan eserlere telif hakkı ödenmez.**

NEVZUHUR
Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

***NEVZUHUR*'da**
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazıların yayınlanması, Yayın Kurulu'nun kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa da iade edilmez.

BU SAYIDA

DİYAR-I ÇİN'E DÜŞTÜ YOLUMUZ
MUSTAFA AKBABA

MARCEL COLOMBE HAKKINDA...
MICHELLE AYMARD

BİR DAHA DÖNEMEDİLER
MUSTAFA AYVALI

RESSAM NURİ SEZEN
ALİ DEMİREL

GAZEL
HASAN ŞAHMARANOĞLU

KİLİSLİ ŞAİR HASAN ŞAHMARANOĞLU'NUN GAZELİNİ TAHMİS
MUSTAFA AKBABA

OKUYUCU İLE SOHBET

Değerli NEVZUHUR dostları;

Yaprakların sararıp dallarını terk ettiği bu hüzün aylarında NEVZUHUR'la tekrar karşınızda olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

42. sayımıza MUSTAFA AKBABA'nın bir seyahat yazısıyla başlıyoruz. Geçtiğimiz Ağustos ayında Çin'e yapmış olduğu seyahatini kaleme almış olan AKBABA; *DİYAR-I ÇİN'E DÜŞTÜ YOLUMUZ* başlığı altında okuyucularına sunuyor. Yazarımız; diğer seyahat yazılarında görüldüğü gibi, gittiği bu ülkenin de adeta röntgenini çekmiş. İlgi ile okuyacağınızı umuyoruz.

40. ve 41. Sayılarımızda HASAN TÜLKAY Hocamızın Türk dostu Prof. MARCEL COLOMBE'yi tanıtan yazılarının ardından, Prof. COLOMBE'nin ikinci eşi MİCHELLE AYMARD Hanıma Türkiye'deki dostları durumu bildirmişler. Prof. COLOMBE'nin Türkiye'de tanıtılmasından memnun kalan Bn. AYMARD, bu kadirşinaslığa katkıda bulunmak amacıyla Prof. COLOMBE hakkında yazdığı bir mektubu Türkiye'deki dostlarına iletmiş. Fransızca'dan tercümesi ÖZLEM GÜNCAN Hanım tarafından yapılmış olan mektup dergimize ulaştırıldı. Bu mektupla Prof. COLOMBE'yi ikinci eşinin ağzından daha da yakından tanımış olacaksınız.

Dergimizde daha önce şiirlerini okuduğunuz Amasyalı şair MUSTAFA AYVALI, bu defa yaşanmış bir hikâyeyi konu alan yazısıyla huzurunuza çıkıyor. Yazının sonunda şehit torunu ve şehit evlâdı olan, yazarımızın babaannesi Satı Nine'nin bir fotoğrafını da bulacaksınız.

Sanat denilince, kuşkusuz akla ilk gelenlerden biri de resimdir. Atalarımızın en az onbin yıl öncesinden beri resim yaptıkları bilinmektedir. Günümüzde de bu seçkin sanatı sürdüren ressamlarımız var. İşte onlardan birisi; Öğretmen Ressam NURİ SEZEN. Değerli ressamımızı tanımak isterseniz, ALİ DEMİREL'in kendisi ile yapmış olduğu söyleşiyi okuyun...

40. sayımızda; *YANBU'DA TÜRK EVLERİ* unvanlı şiiri ile sayfalarımızda yer alan HASAN ŞAHMARANOĞLU, bu sayımızda güzel bir *GAZEL* ile okuyucuları selâmlıyor. Şiir anlayışının yozlaştırılmaya çalışıldığı günümüzde, klasik üslûpla yazılmış olan böyle şiirler ruhumuzu farklı şekilde okşuyor. Şairin bu güzel GAZEL'ini tahmisleyen MUSTAFA AKBABA ise bu gazele ayrı bir renk, ayrı bir revnak katmış. Her iki şairimizin gönüllerine sağlık diyor, başarılarından dolayı tebrik ediyor, şiirlerine sayfalarımız arasında yer veriyoruz.

www.mustafaakbaba.com adresinden menüdeki *NEVZUHUR* link'ine tıklayarak bütün arşivimize ulaşabilirsiniz.

NEVZUHUR

DİYAR-I ÇİN'E DÜŞTÜ YOLUMUZ

MUSTAFA AKBABA

Gezmek, görmek, farklı coğrafyaları, farklı kültürleri tanımak...

Kısmet olunca oluyor. Diyar-ı Çin de merak ettiğim, görmeyi arzuladığım yerler arasındaydı.

16 Ağustos 2014 tarihinde, saat 00.35' de Yeşilköy'den havalanan uçağımız 9.5 saat havada kaldıktan sonra ülkenin Çin Denizi kıyısında bulunan Shanghai Hava Limanına iniş yaptı. İlk işimiz saatlerimizi 5 saat ileriye almak oldu.

Hizmetteki kusursuzluğu, ikrâmdaki kalite ve bolluğu, istediğiniz zaman kulaklığınızı takarak dinlediğiniz Kur'an tilavetinden tutun da Türk San'at Mûsıkîsi'nden seçme şarkılara, pop müzik parçalarına ve izleyeceğiniz değişik filmlerle sizi sıkmadan seyahat ettiren Türk Hava Yolları'nı burada takdirle anmadan geçemeyeceğim.

Nasıl ki Hindistan'da, Delhi- Jaipur- Agra- Varanasi şehirleri arsında yapılan seyahat turizm açısından önem arz ediyorsa, kadîm komşumuz Çin'de de Shanghai-Yangtze Nehri-Xian ve Pekin hattında yapılan seyahat turizm açısından o denli önemli.

Seyahatin teferruatına girmezden önce Çin'in bugünkü görüntüsü üzerine satırbaşlarıyla temas etmemiz uygun olur diye düşünüyorum.

İlk göze çarpan, Çin'in şantiye alanına dönüşmüş olması. Büyük çapta 'Kentsel dönüşüm' hareketi başlamış. Devrimden sonra yapılmış, iki-üç veya beş-altı katlı, dar pencereli ve küçük balkonlu, bütün pencereleri ve balkonları demir parmaklıklarla örtülmüş, evden ziyade hapishane görüntüsü veren binalar yıkılıp yerlerine gökdelenler dikiliyor. Eski binalarda bulunan demir parmaklıkların, çocukların düşmemesi için yapıldığı söyleniyor ama başkaca bir sebebi olabilir mi bilmiyorum? İmardaki bu faaliyet, yani eski binaların yıkılıp yerine gökdelenlerin dikilmesi hızla artan nüfusa cevap verebilmek amacını taşısa da rejimin binalara dahi yansımış olan çirkin yüzünün silinip yenilenmesini de sağlamış oluyor. 2020 yılına kadar bu imar faaliyetlerine hızla devam edilecekmiş. Çekimleri Çin'de yapılmış eski filmlerde gördüğümüz bisikletler, yerini geniş asfalt caddelerde lüks otomobillere bırakmış. Bisiklet sayısı oldukça azalmış. İnsan gücüyle kullanılan rikşaların yerini de sayısı çok çok az olmak üzere motor bisikletli rikşalar almış. Avrupa ve Japon menşeili lüks otomobiller caddeleri dolduruyor. Ayda 70-80-100 Dolar gibi paraya çalışanların bu lüks otomobilleri alabilmeleri tabii ki mümkün değil. Peki bu zenginler kim? Bir zamanlar sınıf farklarına vurgu yaparak sermayeye cephe alan bizim eski tüfeklerin savunduğu rejimdeki eşitlik neredeymiş? Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla rejim değiştiren Rusya'da para babalarının birden ortaya çıkması gibi, Çin'in Liberalizme sınırlı olsa da birazcık kapı aralaması zenginlerini görünür hale getirmiş. Çin'in bugünkü durumuna; 'Çin işi Kominizm' veya 'Çin işi Liberalizm' yahut da 'Çin işi Kapitalizm' dersek herhalde yanlış bir tanımlama yapmış olmayız.

Çin'de aylık 70-80-100 Dolar gibi bir paraya çok insan çalışsa da Hindistan'da olduğu gibi insanların görüntüsüne bu yoksulluk yansımıyor. Giyim-kuşam ve tavırları düzgün görünümlü. Tek tip kıyafet giyme mecburiyeti kaldırıldığı için insanlar istedikleri kıyafetleri giyebiliyorlar. Yani 20 yıl öncesine

göre kılık-kıyafet ve yaşantıları çok değişmiş. Genç kızlar ve genç bayanlar arasında kısa etek veya şort giyenler var, buna rağmen üst kısımları oldukça mazbut kıyafetler.

Çin'de homoseksüel yaşantıya müsaade edilmiyormuş. Gerek gey gerek lezbiyen olsun tespit edilenler hemen tedavi altına alınıp aslî cinsiyetine kavuşturulup normal hayata döndürülüyormuş. Din mefhumunun baskı altında tutulduğu böyle bir rejimde, bu tip çarpık ilişkilere müsaade edilmemesi takdire şayan bir durum. Ülkemiz dahil, Müslüman olsun veya olmasın pek çok ülkede çarpık ilişkilere kayıtsız kalınması, hatta bazı ülkelerde eşcinsel evlilikler için kanun bulunması yüz kızartıcı bir durum.

Mabed sayısı fazla değil, her yerde göze çarpmıyor. Mevcut mabedlerin bakımı devlet tarafından sağlanıyormuş. Din adamlarının veya kişilerin dini propaganda yapmaları kesinlikle yasakmış. Ancak mabedler içerisinde ibadete müsaade ediliyormuş. Geçtiğimiz Ramazan ayı içerisinde basına yansıyan haberlerden öğrendiğimize göre Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki Müslüman öğrencilere ve devlet çalışanlarına oruç tutma yasağı uygulandı. Yine bu bölgedeki Karamay kentinde uzun sakallı erkeklerle türban ve peçe takan, burka giyen kadınların toplu taşıma araçlarıyla seyahat etmeleri yasaklandı. Çin Devleti bazı konularda biraz açılım gösterse de özellikle Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde bulunan Müslüman Türklere ciddi baskılar uyguladığı bir gerçek.

Çin'de tek çocuk yapma mecburiyeti var. İkinci çocuğu yaparsanız yüksek vergiler ödemek durumunda kalıyormuşsunuz. Onun için kimse ikinci çocuğu göze alamıyormuş. Ancak zenginler buna teşebbüs edebiliyorlarmış. Kürtaj yaptırmak serbest olup kürtaj yaptıran anneye bir hafta izin veriliyormuş. Evlilik için erkek ev almak ve bütün masrafları karşılamak zorundaymış.

Ölüm cezası gibi ağır cezalar uygulandığı için Çin'de tecavüz hadiselerine hemen hemen hiç rastlanmıyormuş.

Çin'de her şeyin taklidi birebir yapılabiliyormuş. Ancak kalitesi ödediğiniz bedelle doğru orantılıymış. Yani iyi bedel öderseniz kaliteli taklit, az bedel öderseniz kalitesiz taklit yapıyorlarmış.

Taklitte ne kadar ileri gittiklerini vereceğimiz iki örnekle daha net açıklayabiliriz.

Konfeksiyon sektöründe bulunan bir firma Çin'e yüklü miktarda kıyafet siparişi vermiş. Üretim tamamlanıp sipariş veren firmaya ürünler gönderilmiş. Ancak firma yetkililerinin dikkatini bir şey çekmiş. Bütün ceketlerin üzerinde bulunan düğmelerden üçüncüsü biraz sallanır vaziyette dikilmiş. Firma yetkilileri bu konuyu merak edip üretici firmaya sebebini sormuşlar. Aldıkları cevap şuymuş: Bize verdiğiniz numunede üçüncü düğme biraz sallanıyordu.

Çinliler ürettikleri ürünlere "CE" amblemi koymuşlar. Durum Avrupalı üreticilerin dikkatini çekip konu mahkemeye taşınmış. Fakat davayı kazanan Çinliler olmuş. Çünkü Çinliler savunmayı şöyle yapmışlar: Biz "CE" amblemi ile "China Export" u kastettik.

Çin'in para birimi olan Yuan'e göre Türk Lirası üç kat daha değerli.

Mecburi eğitim önceleri 9 yıl imiş. Şimdi ise 12 yıl olarak uygulanıyormuş.

Çinlilerin yurt dışına çıkabilmeleri için bankaya 25.000 Auro gibi bir parayı bloke etmeleri gerekiyormuş. Şayet başka bir ülkeye iltica eder tekrar Çin'e dönmezse, devlet bu paraya el koyduğu gibi ailesini de gözetim altına alıyormuş.

Halk Batı'dan gelen insanlara karşı sebebini anlayamadığımız bir sıcaklık duyuyor. Çinli bayanlar gurubumuzdaki bayanlarla, yine gurubumuzda bulunan 8 yaşındaki Efe ile birlikte çocuklarının fotoğrafını çektirmek isteyenler oldu. Fotoğraf çekildikten sonra da kendileri ve çocukları ellerini göğüs hizasında birleştirip biraz öne eğilerek teşekkür ediyorlardı. Hatta bir çocuk, Efe ile fotoğraf çektirdikten sonra elinde bulunan açılmamış bir su şişesini Efe'ye hediye olarak verdi. Bazı Çinli kadınların estetik ameliyatla çekik gözlerini açtırmaları, yani batılı kadınlara benzeme arzuları da batılılara duydukları sempatinin bir başka göstergesi olabilir.

Çin'in genel çerçevesini çizmeye çalıştığımız bu değerlendirmelerimizden sonra şimdi seyahatin teferruatına geçebiliriz. Takdir edersiniz ki bu teferruat da yazımızın fazla uzamaması için sınırlı olacaktır.

Yukarıda da temas edildiği gibi ilk durağımız Shanghai idi. Shanghai'ın gökdelenleri New York Manhattan'daki gökdelenleri kıskandıracak boyutta. Geniş yolları, 6-7 tanesi üst üste geçen üst geçitleri ile dikkat çekiyor. 1996 yılında açılan Shanghai Müzesi'nde Çin geleneksel sanatları ve mobilyaları sergilenmekte. Shanghai'ın penceresi diye adlandırılan Bund bölgesinde, hegemonyal döneme ait yani koloniler döneminden kalma Batı Mimarisi tarzında yapılmış binalar bulunuyor. Gümrük ve banka binaları bunlardan en çok dikkat çekeni. Emperyalist devletlerin mühürü niteliğinde bulunan bu binaların olduğu yerlere o dönemde İngilizler; "Köpekler ve Çinliler giremez" yazan levhalar koymuşlar. Kendilerinden başka hiçbir toplumu insan kabul etmeyen bu zihniyetin tarihte ahlaksızca sergiledikleri sayısız hadiseden bir tanesi de şu:

1919 yılında Hindistan'ın Amritsar şehrinde ayin yapan Hinduların yanlarından bisikletle geçen bir İngiliz kadın misyoner, Hinduların kendisine dönüp saygı göstermedikleri gerekçesiyle şikâyetçi olmuş, İngiliz General Dyere de hemen harekete geçip ayin yapan Hinduların üzerine asker göndererek ateş açtırmış, 700 Hindu'nun ölümüne, binden fazlasının yaralanmasına sebep olmuştu. Sağ kalan Hinduları da üç gün elleri ve ayakları üzerinde hayvan gibi yürütmüştü. Bu hadise üzerine Lodra'dan gönderilen müfettişin; "Niçin öldürdün?" sorusuna; "Burası benim sorumluluğumda, öyle lüzum gördüm, gereğini yaptım" demiştir. Müfettişin; "Peki üç gün neden hayvan gibi yüzüstü süründürdün?" sorusuna da genaralin verdiği cevap şuydu: " Hinduların bir kısmı tanrılarının karşısında yüzüstü sürünüyorlar. Bunlara, saygı

göstermedikleri bir İngiliz kadınının bir Hindu tanrısı kadar mukaddes olduğunu hatırlattım. Bir İngiliz kadınına saygısızlığı değil onun karşısında da sürünmeleri gerektiğini anlattım."

İngiliz basınında manşetlere taşınan bu savunma sonucunda General Dyere, Hindistan'da isyanı bastıran kahraman ilân edilmiştir.

Shanghai'ın Yuyuan bölgesinde klâsik Çin Mimarisi'nin en güzel örneklerini görüyorsunuz. Yine burada bulunan Yuyuan Bahçesi, Hanedanlık döneminden kalma bir malikâne. Gerek bahçe Peyzajı gerekse içerisindeki yapıların orijinalitesi itibariyle dikkat çekici, mutlaka görülmesi gereken bir yer.

Yuyuan Bahçesi'nden bir kesit

Shanghai'ın ünlü alışveriş caddelerinden olan Nanjing Caddesi alış veriş tutkunlarının uğrak yeri olma özelliğini taşıyor.

Gece nehirde yapılan tekne gezisi ise Shanghai'da uygulanması gereken bir aktivite. Işıltılı gökdelenler arasında gerçekleşen bu tekne gezisi esnasında kendinizi rüya âleminde hissediyorsunuz.

Seyahatimizin üçüncü gününde, yani 18 Ağustos pazartesi günü Shanghai'dan Wuhan'a uçtuk. 1.5 saatlik bir yolculuğun sonunda Wuhan'daydık. Sonrasında bizi bekleyen özel otobüsle Yichang'a hareket ettik. Wuhan-Yichang arası kara yoluyla takriben 5 saat kadar sürüyor.

Yichang'a geliş sebebimiz, Yangtze Nehri'nin bir bölümünde nehir gemisiyle yapılacak plan üç günlük bir program içindi.

Mavi nehir olarak da bilinen Yangtze, 6300 km. uzunluğunda olup Nil ve Amazon'dan sonra dünyanın üçüncü uzun nehri. 100 civarında yan kolu bulunan Yangtze, Çin topraklarından doğup yine Çin topraklarından Pasafik'in Çin Denizine dökülüyor. Gemide geçirdiğimiz ilk gecenin sabahında, yani 19 Ağustos Salı günü sabahı 6.00 gibi gemi hareket etti.

Nehir üzerinde bulunan Üç boğazlar Baraj Gölü ve Hidroelektirik Santralı nehir üzerinde bulunan önemli bir bölüm. Yapılış amacının ana sebebi sel baskınlarının önlenmesi olsa da yıllık üretimi 100 Milyar Megavat olan bu santral şu anda dünyanın en büyüğü durumunda. Kendisine 100 yıllık bir ömür biçiliyor.

O günün akşamında su seviyesini aşmak için arka arkaya beş havuzdan geçerek yolumuza devam ettik.

Seyahatimizin beşinci günü olan Çarşamba gününün sabahında Yangtze'yi besleyen ırmaklardan biri olan Shennong Irmağı'nda bir gezintimiz oldu. Irmakta önce küçük bir tekne ile bir yere kadar gidildi. Daha sonra da ırmak kaynağının çıkış yönüne doğru kanolar ile güzel bir gezi yapıldı. Aynı şekilde tekrar geriye dönüp gemimize geldik.

Gemi öğleden sonra Wu ve Quatang Boğazları'ndan geçerek Fengjie Limanına ulaştı. Akşam saatiyle tekrar hareket edip gece boyu yol aldı.

Sabah erken saatte Shi Bao Zhai'deydik. Yangtze üzerinde Üç boğozlar Barajı'nın yapılmasıyla nehir kenarında bulunan birçok yerleşim yeri ve tapınaklar sular altında kalmış. Shi Bao Zhai'deki Budist tapınağı çok yüksek bir noktada olduğu için bu durumdan kurtulmuş. Önceleri bu tapınağa çıkmak, dağın yamacında bulunan dar ve basamaklı bir patikayla oluyormuş. Daha sonra Budist mabetlerinin simgesi durumunda olan Pagoda'yı yapmışlar. Yapılan bu Pagoda ile aynı zamanda içinden merdivenlerle tapınağa çıkışı da kolaylaştırmışlar. (Camilerin minareleri, kiliselerin çan kuleleri gibi Budist ve Hindu mabetlerinin de Pagodaları bulunuyor.)

Saat 11.00 gibi Shi Bao Zhai'den ayrılan gemimiz ikindi saatlerinde Fengdu'ya ulaştı. Ming Shan Tepesi'nde bulunan Fengdu Budist tapınağı Çin Mimarisinin önemli eserlerinden biri olma özelliğini taşıyor.

Akşam saatiyle Fengdu'dan ayrılan gemi bütün gece yol aldıktan sonra sabahın ilk saatlerinde Chongqing'e ulaştı. Sabah kahvaltıdan sonra gemiden ayrıldık. Böylece gemi yolculuğumuz sona ermiş oldu. Bize bildirildiğine göre, nehirde gemiyle gittiğimiz kısımda 128 köprünün altından geçmişiz.

Chongqing şehir gezisini takiben Xian'a gitmek üzere havaalanına vasıl olduk. Chongqing-Xian arası uçakla 1 saat 10 dakika kadar sürüyor.

Şehri çevreleyen Xian Şehri duvarlarının yapımı Çin Seddi'nden önceye rastlıyor. Ming Hanedanlığı ilk imparatoru olan Zhu Yuanzhang, eski Tang Hanedanlığından kalma şehir duvarlarını güçlendirmiş ve yapımına devam etmiş. Duvar; içerisinde saman, alçı (o zamanın çimentosu) gibi maddelerin bulunduğu çamurdan yapılmış kerpiçlerin pirinç tutkalıyla yapıştırılmasıyla oluşturulmuş. Şehri korumak için yapılmış olan 13.7 km. uzunluğundaki bu duvar aynı zamanda düşmanı iyice zora sokması açısından dışarıdan kanalla çevrilmiş.

Xian'da bulunan Budist mabedi ve Pagodası da gördüğümüz yerler arasındaydı. Mabedde bulunan Buda heykelinin göğsündeki gamalı haç dikkat çekiyordu. (Gamalı haç ayrı bir yazı konusudur.)

Xian'da mutlaka görülmesi gereken yerler arasında Terracota Müzesi de bulunuyor. Xi-Yang köyünde bulunan bu

müze, Xian'a vesait ile yaklaşık bir saatlik mesafede. 20. yy.da ortaya çıkartılan en önemli ve görkemli arkeolojik kazı niteliğini taşıyor. Bu heykel ordusunun günümüzden 2200 yıl önce yaşamış olan Çin'in ilk feodal İmparatoru Shi Huang'ın mezarını korumak için yapılmış olduğuna inanılıyor.

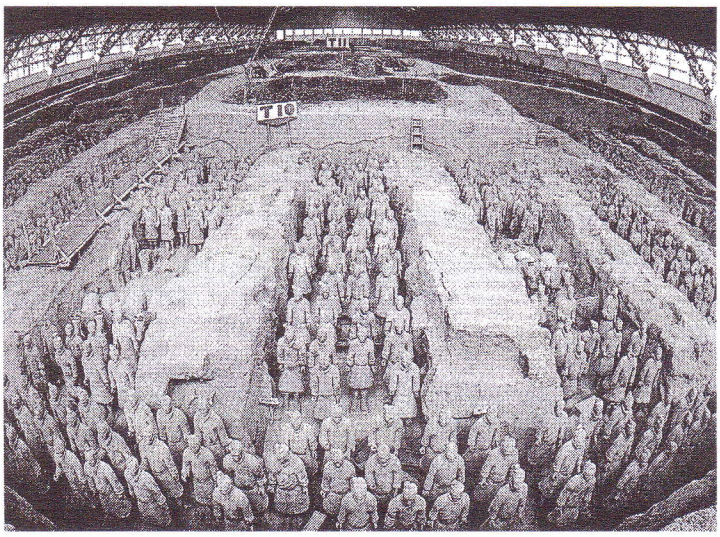

Terracota Müzesi'nden bir bölüm

1974'de yerel çiftçilerden Hui-Min Yang, Xi-An Yang ve Zhi-Fa Yang isimli üç kişi su kuyusu açmak için çalışırlarken tesadüfen bulmuşlar. 1976 yılına kadar üç bölgede tespit edilmiş olup toplamda 20.000 m² lik bir alan içerisinde bulunuyor. 1976'da müze kurulmuş. Bu güne kadar yaklaşık 8000 Terracota askeri, atlar ve yüzden fazla bronz atlı araba gün yüzüne çıkartılmış. Bir taraftan çıkartılan eserlerin onarım çalışmaları yapılırken diğer taraftan kazı çalışmaları sürdürülüyor. Hiç hasar görmeyip orijinal haliyle bulunan bazı heykeller cam muhafazalar içerisinde sergileniyor. Bu mezar ve heykeller 1987 yılında Unesco tarafından Dünya Kültür Mirasları Listesine alınmış olup dünyanın 8. Harikası olarak değerlendirilmektedir.

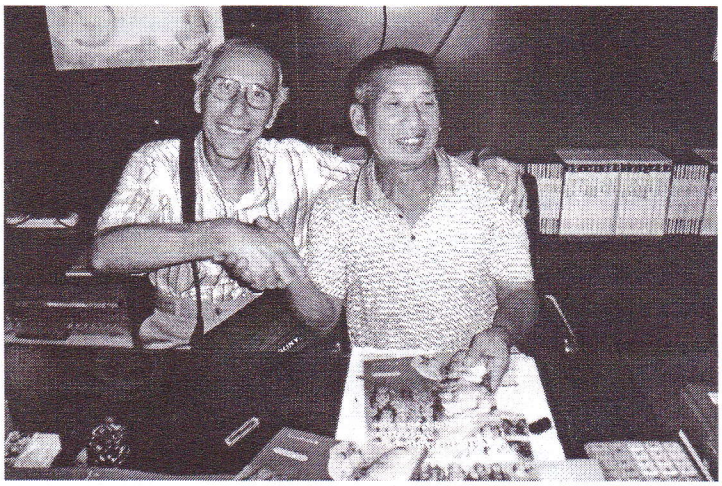

Mustafa AKBABA; Terracota askerlerini bulan üç kişiden biri olan Zhi - Fa Yang ile...

Terracota; Lâtin kökenli, İtalyanca bir kelime. 'Pişmiş çamur' gibi bir mânâ ifade ediyor. Çamurun pişirilmesiyle yapılmış olan bu çamurdan ordu mensuplarının hiçbirinin yüzü birbirine benzemiyor. Yani bir veya birkaç kalıpla yapılmış değiller. Boyları 170 ve 160 cm. olan bu heykellerde komutanların boyları savaşçılara göre daha uzun tasarlanmış.

Xian'da Müslüman Mahallesi ve burada bulunan cami de gezip gördüğümüz yerler arasındaydı. Müslüman kardeşlerimizle selâmlaşmak ve el sıkışmak hem bize hem de onlara mutluluk kaynağı oldu. Cami, klasik Çin Mimarisi tarzında yapılmış. Bizdeki veya diğer Müslüman ülkelerdeki camilere benzerlik göstermiyor. Minaresi, bahçenin ortasında yine Çin Mimarisine uygun tarzda inşa edilmiş. Çok yüksek olmayan bir Pagoda'yı andırıyor. Şu anda minaresinin bakımı yapıldığından etrafı bez örtü ile çevrilmiş, onun için fotoğraflayamadım. Caminin içine son cemaat mahallinden geçilerek giriliyor. İç kısmı iki bölüm halinde plânlanmış. İlk bölümden sonra ön bölüme, yani mihrabın bulunduğu bölüme geçiyorsunuz. İki bölüm arasında bulunan duvarın ortasında genişçe bir açıklık var, iki bölümü birbirine orası bağlıyor. Klâsik Çin Mimarisinde ahşap hâkim olduğundan cami içerisinde tavanlar, duvarlar ve direklerdeki ahşap işçiliği göz kamaştırıyor.Ön bölümün, yani mihrabın bulunduğu bölümün ahşap işçiliği daha dikkat çekici. Giriş bölümünün bütün iç duvarları yeni bir ahşapla kaplanmış ve bu ahşap kaplamanın üzerine çepeçevre Kur'an-ı Kerim'in bütünü yazılmış. Yine ahşaptan basit bir tarzda yapılmış, yüksek olmayan, sanki seyyarmış gibi bir görüntü sergileyen mimber; mihrabın sağ tarafında bulunması gerekirken giriş bölümünde, ortadaki aralığın sağ tarafında idi. Neden böyle olduğunu, ne amaçla orada bulunduğunu öğrenme imkânım olmadı.

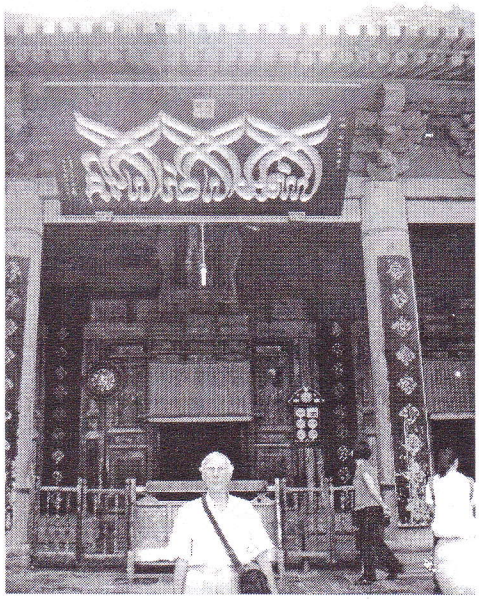

Xian'daki cami

Seyahatimizin sekizinci günü olan 23 Ağustos umartesi gününün akşamı Xian'dan Pekin'e uçtuk. Xian-Pekin arası uçakla iki saate yakın bir zaman alıyor. Çinlilerin "Beijing" dedikleri Pekin'in kurucusunun Kubilay olduğunu burada hatırlatmaya bilmem gerek var mıdır?

24 Ağustos Pazar günü Pekin'de göreceğimiz yerler arasında Tiananmen Meydanı, Yasak Şehir ve Yazlık Saray bulunuyordu.

Tiananmen Meydanı 440.000 m² Alan üzerine kurulmuş. Halk Meclisi Binası ve Mao'nun mozolesi bu meydanda bulunuyor. Biz orada iken halk Mao'nun mozolesini ziyaret için çok uzun kuyruk oluşturmuştu. Ayrıca devrimden bir yıl sonra yapılmış olan Devrim Anıtı da meydandaki yapılar arasında bulunuyor.

1989 yılında Komünist Parti'ye karşı ayaklanan Çinliler bu meydanda toplanmışlardı. Tiananmen olayı diye tarihe geçen hadisede bir genç tankın önünde durmuş, tank da onu ezerek öldürmüştü. Orada gözaltına alınan 300 kadar Çinliden de bir daha haber alınamadı. Ayrıca aileleri de rejimin gazabına uğradı.

Meydanın kuzeyinde her gün sabah ve akşam Çin Milli Bayrağı'nın göndere çekilmesi ve indirilmesi töreni yapılıyormuş. Tören saati güneşin doğuş ve batışına göre har gün değişmekteymiş. Yüzlerce kişi bu töreni görmek için meydanda toplanırmış. Biz meydana gün doğumundan sonraki bir saatte gittiğimiz için bu töreni göremedik. Zaten bizler için bunu görmek olmazsa olmaz bir durum değildi.

Eski Çin Hanedanlarının kaldıkları saraya Tiananmen Meydanı'nın kuzey tarafında bulunan tarihi yapının 34m. yüksekliğinde olan ve üzerinde Mao Zedong'un portresi bulunan bir kapıdan giriyorsunuz.(Bütün gezimiz boyunca başka da hiçbir yerde Mao'nun resmini görmedik.) Ming Hanedanlığı zamanında yapılarak kullanılmaya başlanan bu saray, son Çin İmparatoru Puyi'nin 1911 yılında ülkeden atılmasından sonra kullanılmamış. İç içe bölümlerden oluşan saray 720.000m² alan üzerine kurulmuş. 500 yıl boyunca sıradan insanların girememesinden dolayı Mao'dan sonra "Yasak Şehir" olarak adlandırılmış.

Çin Hanedanlarının yaşamış olduğu saraydan (Yasak Şehir) bir görüntü.

19.yy' da suni bir göl kenarında yapılan Yazlık Saray ise 290.000 m² alan üzerine kurulu. İmparatorun rahat gelebilmesi için bir kanalla kışlık saraya (Yasak Şehir) bağlanmış.

Her iki saray da Pekin'de mutlaka görülmesi gereken yerler arasında bulunuyor.

Çin dendiği zaman gezilip görülmesi olmazsa olmazlardan olan Çin Seddi 25 Ağustos gününün programındaydı. Bu gün aynı zamanda seyahatimizin son günüydü. Gece 24.00 gibi Türkiye'ye hareket edecektik. Kahvaltıdan sonra, sed'in ziyaretçilere acık olan bir bölümünü görmek için yollara düştük. Vasıta ile bir saate yaklaşan gidişten sonra Sed'e çıkacağımız yere geldik.

M.Ö 221-210 yılları arasında Çin İmparatoru Si-Huangti tarafından yaptırılan sed, Sarı Deniz'in kuzeyindeki Liaotung Körfezi kıyılarından başlayıp dağları ve boyun noktalarını takip ederek Kansu Eyaletine kadar devam ediyor. 5000 km. uzunluğunda, 5-10 m. yüksekliğinde, 5-8 m. Genişliğinde kalın ve yüksek duvarlardan ibaret olan bu surların üstünde her 200 adımda bir 12m. yüksekliğinde kuleler bulunuyor. Başlıca karayollarına tesadüf eden geçit yerlerinde de 40 kadar kapısı bulunuyor. Dağlar boyunca uzanan sed, sınır surları olarak değil savunma amacıyla yapılmış. Geniş olması sebebiyle yol olarak da kullanılmış.

Bu sed'e rağmen Türk ve Moğolların akınlarıyla Çin Ülkesi zaman zaman istilâ edilmiş, Çinliler yapılan saldırıları engelleyememişlerdir. M.Ö 211 senesinde Hun Türkleri tarafından aşılan Çin Seddi, ikinci defa 1644'teki Mançu istilasında da aşılmıştır. Çin Mimarisinin eski ve büyük eserlerinden birisi olan sed 15.ve16.asirlarda önemli tamirler görmüş, günümüzde de gerekli bakımları yapılmaktadır.

Dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilen Çin Seddi, 1987 yılında Çin'in Sembolü olarak Dünya Kültür Mirasları Listesine alınmıştır.

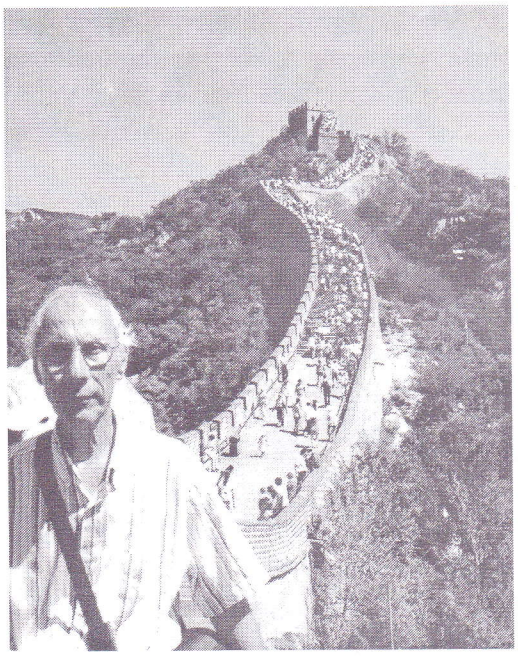

Çin Seddi

Son günün sonuna doğru sevimli pandaları görmek için Hayvanat Bahçesine gidildi. Daha sonra da otelden valizlerimizi alarak İstanbul'a dönmek üzere hava alanının yolunu tuttuk.

Yazımızın sonunda Çin seyahatinin bir değerlendirmesini yapacak olursak şunları söyleyebiliriz:

Her şeyden önce şunu belirtmeliyiz ki tarih ve kültür açısından görülmesi gerekli olan ülkelerden birisi.

Çin'in dev adımlarla büyümesi bariz bir şekilde görülüyor. Ekonomik açıdan büyük olan devletlerin Çin'den korktukları kadar var. Büyük değilseniz dünyada yaşama hakkınız olmaz, büyük devletlere bağımlı kalırsınız. Büyük devlet olmanın yolu da büyük hedeflere yürümekle sağlanır.
Çin'de rahat ve huzurlu bir şekilde gezmek istiyorsanız mutlaka iyi bir tur şirketiyle gitmeniz gerekir. Beş yıldızlı otellerde kalıp çok iyi lokantalarda yediğimiz için yatma ve yeme problemimiz olmadı. Keza, nehir gemisi de lüks bir gemiydi, onda da bir sıkıntı yaşanmadı. Seyahatimiz boyunca bizim için helâl olan Çin yemeklerinden doyasıya yedik, değişik lezzetler tadtık. Yedikleriniz midenizi rahatsız etmiyor. Pirinç Lapası sofrada mutlaka bulunuyor, ekmek yerine kullanıyorlar. Çubuklarla yemek hüner isteyen bir iş, alışmaya bağlı. Onun için biz bildiğimiz usûl çatal kullandık. Yemek, geniş çaplı yuvarlak masalarda yeniyor. Yemekler; masanın üzerinde, masanın çapından 35-40 cm. kadar daha küçük ve 360° dönebilen bir mekanizmaya bağlı bulunan, masadan yüksekliği 10cm. kadar olan, kalın camdan yapılmış sehpanın üzerine servis ediliyor. Siz bu yuvarlak cam sehpayı elinizle döndürüp ununüze getirdiğiniz servis tabaklarından kendi tabağınıza yemeği istediğiniz miktarda alıyorsunuz.

Çin'e bağımsız gitmeyi düşünüyorsanız, otel ve lokanta seçiminizde dikkat etmeniz, ayrıca Çince veya İngilizce bilmeniz gerekli. Ancak kültür gezilerinde turla gitmenin avantajı çok daha fazla oluyor.

Bu seyahatin rahat ve huzurlu geçmesinin önemli sebeplerinden birisi de grubumuzun rehberliğini yapan Nadir Bingöl Bey'in gayretleriydi. İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Fransızca olmak üzere dört Yabancı dil bilen ve geniş bir bilgi donanımına sahip olan Nadir Bey'i bu yazımda ismen anmadan geçemem.

Az kalsın söylemeyi unutuyordum. Çin'de yaptığınız alış verişlerde size söylenen rakamı üçte birine, duruma göre dörtte birine kadar indirebilirsiniz. Aksi halde büyük oranlarda aldanmış olursunuz. Yani Çinliler cin olmuş adam çarpmaya çalışıyorlar. Benden söylemesi...

MARCEL COLOMBE HAKKINDA...

Yazan: Michelle AYMARD
Çeviren: Özlem GÜNCAN

Marcel Colombe 1919 yılında Cezayir 'de dünyaya gelmiştir. Aslan burcudur, bu bazıları için birçok şey ifade ediyor olabilir. Annesi bir memur kızıydı, kültürlü ve okumaya düşkün biriydi ama hayatına ev hanımı olarak devam etti. Günümüz üniversite sınavına eşit olan "üst seviye brevet "sınavını kazanmış biriydi. Anne babası elit kişilerdi, Cezayir de sade fakat rahat bir hayat yaşıyorlardı. Sık sık konferans, konser, tiyatro ve sinemaya giderlerdi.

Marcel ile aralarında 2-3 yaş fark olan bir erkek kardeşi daha vardı. Anne –babası aşk evliliği yapmışlardı. Babasının bir fotoğrafını görmüştüm, yakışıklı bir beydi. Babaannesi aslen Akdeniz'de, İspanyol topluluğun yaşadığı mütevazı bir adadan gelmişti. Ama daha fazla bilgiye sahip değilim, tek bildiğim Marcel babaannesine çok bağlıydı, uzun süre boyunca haftada bir onu ziyaret ederdi birlikte yemek yerlerdi.

Marcel'in söylediğine göre sakin ve mutlu bir çocukluğu olmuştu. Portakal bahçesi içinde bir evleri vardı. Bahçede çocukların kendilerine ait birer ağaçları vardı. Marcel'de çocukluğundan kalan bir ihtişam anlayışı vardı: Noel kutlamaları, kar gibi beyaz masa örtüsü, ışıldayan bardaklar, parlayan gümüş çatal bıçaklar, şık yemek takımı, yani hem basit hem de ince detaylara karşı ilgi. Sokaklarda kendi yaşındaki Arap çocuklarıyla oynuyordu, belki de Arapçayla ilgili ilk temel bilgileri o günlerde edinmişti, "halkın konuştuğu" Arapça. O dönemde politik olarak her şey yolunda olsa gerek ki, büyük anlaşmazlıklar, çatışmalar olmaksızın Araplar ve Fransızlar birlikte yaşayabiliyorlardı. Daha sonraları Cezayir Fransız Lisesi 'ne gitti ve orada Albert Camus ile tanıştı. Bakalorya sınavını kazandıktan sonra, Paris'e, INALCO adlı: Doğu Dilleri Okuluna gitti. Başlangıçta bu seçime babası çok sıcak bakmasa da annesi tüm ağırlığını koymuş ve kocasını ikna etmişti. Zaten Marcel başarısını annesine borçlu olduğunun farkındaydı. Annesi onu yüreklendirdiği, onun için itici güç olduğu, ona inandığı için böyle parlak, başarı dolu bir kariyer hayatı olmuştu.Erkek kardeşi geometri tahsili görmüştü.

O dönemde, çok da emin değilim fakat sanıyorum "Doğu Dilleri"bölümünde birbiriyle bağlantılı üç yabancı dilin öğrenilmesi tavsiye ediliyordu ya da bu mecburiydi tam olarak bilemiyorum, fakat Marcel: Arapça, Farsça ve Türkçeyi seçmişti.Bu tabi ki öğretmenler yetiştirmek üzere verilen bir eğitimdi, ama daha çok Orta-Doğu 'da görev alacak ve bu üç dili konuşması gereken diplomat, ateşe ve konsoloslara yönelikti. Bu eğitimi alanlar o dilde rahatça konuşabilme, gerektiğinde gazetecilerle iletişim kurabilme, ülkenin genel durumunu anlayabilme ve o ülkenin gazetelerini okuyabilecek seviyede dile hâkim olmalıydı.

Doğu dilleri bölümünden mezun olduktan sonra, itiraf etmeliyim ki Marcel 'in ne yaptığını tam olarak bilmiyorum. Bir yıl ve ya bir yıldan biraz fazla Constantine lisesinde görev yapmıştı. Bir de İstanbul 'da bir yıl boyunca staj yaptığını biliyorum, zaten bu sebepledir ki şehri çok iyi biliyordu.

1939 savaşı iş hayatını olumsuz etkilemiş olsa gerek. Savaş başladığında 26 yaşındaydı. Fransa'ya dönmek zorunda bırakılmıştı. Savaş sonrası dönemle ilgili yine pek bilgim yok.

Marcel Doğu Dilleri bölümünde Türkçe dili bölümünde bir kadronun hayalini kuruyordu ki 1952 de kendisine İslam tarihi ve kültürü bölümünde öğretmenlik teklif edildi. Türkçe öğretmenliği içinde uhde olarak kalmıştı belki ama teklifi kabul

etti. Türk dünyası ve diline her zaman bir hayranlık duymuştu. Bana anlattığına göre, genç öğrenciyken Türkiye 'ye gelmiş.Bir adadan,hangi ada olduğunu bilmiyorum, kalkan bir gemiyle ilk Çeşme'ye gelmiş.Geldiğinde geceymiş.Orda görevli gümrük görevlisine para çekebileceği bir banka var mı yakınlarda diye sormuş.Fakat o bölgede banka olmadığını öğrenmiş.O anda gümrük görevlisi cebinden bir demet para çıkarmış ve "Al bu parayı ,bir banka bulduğunda bu parayı şu adrese teslim edersin "demiş. Marcel işte o günden sonra Türkiye 'ye büyük bir saygı duymaya başladım,Türkiye kalbimi kazandı demişti.

Sonrasında sanıyorum, dilbilimci anlayışına sahip olmasına ve bunun eğitimini almış olmasına rağmen, dil eğitimine tam olarak zaman ayıramamakla birlikte bir süre tamamıyla tarih öğretmenliği göreviyle meşgul olmuştu. Sonunda akranları arasında tanınmış Fransız bir Arapça dili ve yazını bilgini olarak kendini kabul ettirmeyi başarmıştır. En önemli tarih çalışmalarını çağdaş Yakın-Doğu üzerine yapmış ve "Doğu Arap ve tarafsızlık" adlı bir tez yayınlamıştır. 1944 – 1962 arası yayınlanmış "Çağdaş doğunun defterleri" adlı dergiyi kurmuştur. Aynı zamanda "1924 den 1950 ye kadar Mısır'ın gelişimi adlı bir kitap yazmıştır.1956 da, Süveyş kanalına yapılan İngiliz-Fransız göndermesinde yer almıştır (karışmıştır). Bu genel olarak anti-sömürgeci akademik dünyada, onu diğerlerinden ayıran, ona istisnai bir özellik kazandıran bir deneyim olmuştur.

Öte yandan, Le Monde gazetesi, Marcel'in ölüm haberini, övgü dolu bir yazı ile bildirmiştir. Çalışmaları, özellikle de "Doğu Dergisi" Arap dünyasını araştıran Fransız uzmanların gözünde bir referans değerindedir. Tanınmak, kabul görmek için akademisyenler, araştırmacılar, yaptıkları çalışmalarının sonuçlarını yayınlamaları gerekir diyordu."Çağdaş Doğunun Defterleri" dergisinin yayın bürosu birçok kişiyi bir araya getiriyordu ve eğer dergiyi yayına hazırlamak için zaman sıkıntısı yaşarlarsa, herkes büroda sabitlenir ve hiç kimse bundan şikâyetçi olmadan çalışırdı diye anlatmıştı. Sanıyorum buna en iyi örnek yine kendisiydi.

1979 yılında, daha sonra pişmanlık duyarak bana itirafta bulunmuştu; son dersini verdiği günün akşamı içinde anlamsız bir sıkıntı oluşmuştu ve öğretmenliği bırakma kararı almıştı. O derslerini, sanıyorum, bir bakıma kutsal bir görev olarak görüyordu. Derslerini her yıl gözden geçirir, üzerine tekrar düşünür, yeniden şekillendirirdi. Halbuki bir çok öğretmen her yıl aynı ders anlatımını kullanırdı. Ona meydan okunduğunu hiç sanmıyorum. Fakat her yıl, ilk dersini vermek için amfiye girerken kendi kendine "Bugün ya kazanacağım ya da kaybedeceğim" derdi ve hep kazanırdı."Yanı başında kahkahaları bulundurmayı bilmeli insan" derdi. Mizah, kullanmasını bilen için ve meslektaşlarınızın biri veya bir kaçı önünde belli bir fikri ortaya koyarken tekrarlanabilecek çoğu muhalif çıkışları caydırmaya ikna etmeye yarayan, korkunç bir silahtır.

Bununla birlikte, her an gelebilecek muhtemel karşıt bir fikri çürütmek, kitabı açıp bir veya bir kaç sure okumak için, ders verirken Kuran-ı Kerim'i hep masasının üstünde bulundururdu. Öğretmenlik doğal bir otorite, bir parça etkileyicilik gerektirir ki bu da kişiyi sanıyorum komedyenliğe yaklaştırıyor, aynı zamanda yetenek ve bilgi gerektiren bir meslek ki, o tüm bunlara sahipti.

Sivri dilliydi. Bunu da zaten üzülerek kabul ediyordu. Bana anlattığına göre bir gün bir gazeteciye bir güzel haddini bildirmişti. Orta-Doğu'da, sokaktaki insanlardan bahsederken, onlar eğitimsiz çünkü okur-yazar değiller demişti gazeteci. Marcel ise gazeteciye, dünyanın her yerinde, örneğin Mısır'da, Kahire 'de okuma yazma bilenler bilmeyenlere, gazete, kitap, şiir okuyabilirler, okuma-yazma bilmediği için insanlara kültürsüz denemeyeceğini hatırlatmıştı.

Meslektaşlarına karşı da bağımsız bir zekâya sahipti. Meslektaşlarından birisi bir konferansta Atatürk yenilikçi bir ruha sahipti demişti. Marcel ise meslektaşına, aslında o dönemde ülkenin genel havasında zaten var olan özgürlükçü ve kültürel bağımsızlık fikirlerini dönem insanı olarak Atatürk dile getirmiştir demişti. Bir de Louvre müzesinin İslam tarihi bölümünden sorumlu biri bana uzun bir dönem öğrencilerin Marcel'in fikirlerinden etkilendiğini söylemişti.

1962 de (siyah ayaklar) "pied-noir " ların göç zamanı geldiğinde, Marcel 49 yaşındaydı, kariyer hayatı INALCO da devam ediyordu ve bu olaydan çok etkilenmemişti. Tabiki tüm diğer "pied-noir"lar gibi o da hatırlarını, evini, portakal bahçesini, mezarlıkları... kaybetmişti. Anne babası için göç, gözyaşı ve yıkım demekti. Babası esnaftı, bir an da her şeyini kaybetmişti. İki seçenekleri vardı: ya göç ya tabut.

Annesi huzur evine yerleşmişti. Babası, sanıyorum, Marcel'in anlattığına göre üşütmüş, grip olmuş ve iyi tedavi edilmemişti ki bu da yaşlı insanlarda korkunç sonuçlar doğurabiliyor. Birde sanıyorum bünyesi soğuğa dayanıklı değildi ve daha ılıman bir iklime alışıktı ki, bünyesi dayanamadı. Tüm bunlara yaşadığı travmaların sonuçlarını da eklemek gerekiyor tabii ki.

Emekli olduğunda, eşiyle birlikte, Drôme bölgesinde, Nyons yakınlarında, Aubres 'da bir butik otel açtı. Karizması ve etkileyiciliği vardı, insanları karşılamayı ve onlarla ilgilenmeyi çok iyi biliyordu.Otelin itibarını eşinden çok o sağlıyordu.İnsanların bana söylediklerine göre Marcel otelden ayrıldıktan sonra otel müşterilerinde de bir azalma olmuştu.

Marcel'in 5 çocuğu vardı. Fakat en büyüğü hariç (bir numara yüksek elektronik bölümünden mezun olmuştu) hiçbiri üniversite mezunu olamamıştı. Bütün çocukları Marcel'e ,kendisi gibi yoğun çalışmak istemediklerini söylemişlerdi.İkinci çocuğu (büyük kızı Françoise) bir mühendisle evlendi. Üçüncü Florence,1968 de Bakalorya sınavını kazanamadı,o dönemde değerler çatışmasının yaşandığı bir zamandı ve babasının tüm ısrarlarına rağmen sınıf tekrarı yapıp tekrar sınava girmeyi reddetmişti.Bir zihinsel özürlüler merkezinde eğitmen olarak çalışıyor. Dördüncü Frédéric, disleksikti ve o dönem bu tarz çocuklar asosyal,kişilik bozukluğu olan hatta aptal olarak değerlendiriliyorlardı.Oda

okuyamadı.Ben onu çok severim.İyi kalpli bir çocuktur,sadece şansızdı. Şimdilerde, disleksiklerle ilgileniliyor, destekleniyorlar, yaklaşık olarak normal bir eğitim-öğretimden geçebiliyorlar. Gerçekten yazık olmuş. Şimdi Frédéric bir yelkenlide kaptan ve bizim hâlâ iyi bir iletişimimiz var kendisiyle.

Olivier, Marcel'in beşinci ve son çocuğu,en zeki olanı idi.Fakat oda tembel ve kekeme idi.Ama eğitim aldı ve kekemelikten kurtuldu.O da eğitim hayatında başarısız oldu.Bir kaç yıl önce Paris 'te bir bar açtı. O karizmasını, etkileyiciliğini ve insanlarla olan iletişim yönünü babasından almıştı. Sanıyorum bar iyi kazanıyordur.

Aubre 'a yerleştikten sonra Marcel "Cougoir gazetesi" adlı derginin ilk köşe yazarlarından olmuştur. Aubres kasabasının ölüm gazetesinin yazdığına göre, Marcel'in yer isimlerinin manası ve kökenleriyle ilgili yazdığı makaleler, bölgenin geçmişiyle ilgilenenlere referans olmuştur ve hâlâ olmaktadır. Yine bu gazete , Aubres halkının hafızasında ,Marcel'in sade,iyi ve nazik bir kişi olarak yer ettiğini yazmıştı. Marcel'in bir "eski Fransa" tarafı vardı, sanıyorum bu özelliğini annesinden almıştı.Eski,tarihi taşları severdi.Onunla birlikte Anadolu Selçuklu tarihi eserlerinin fotoğraf koleksiyonunu ve Fransa 'da ,Ardèche bölgesinde bulunan "clochers à peigne"(tarak çanlar : özellikle kiliselerde tek büyük bir çan yerine,sıra sıra bir kaç tane çanın yan yana asılması durumu) lerin listesini oluşturduk.

Evet, çok kapsamlı olmasa da kişiliğiyle ilgili biraz bilgi verebildiğimi sanıyorum. Karmaşık ve tutkulu insanları sınırlandırmak, bir çerçeveye sığdırmak zordur. İçimden geldiği gibi, yani hissettiğim gibi yazdım. Bu bir kaç sayfa onun hatırasını aktarmaya fayda sağlayabilir mi?

Michelle Aymard

Marcel annesinin yumuşak, iyi kalpli biri olduğunu söylerdi, çocuklarına : "benim hayatım artık burada devam edecek, sizinkiler ise başka yerlerde,beni bırakın ve gidin"dermiş.

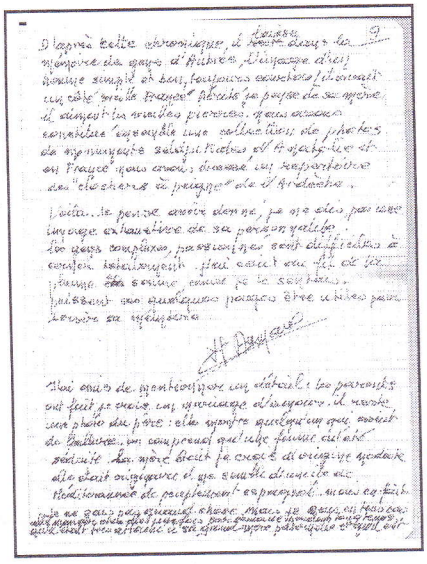

BİR DAHA DÖNEMEDİLER

MUSTAFA AYVALI

Bir daha geri dönmediler oğul! Deyip, o yaşlı bedenini mıh gibi çivilediği sedirin hemen önündeki pencere pervazına dirseğini dayayıp, bir eli yüzünde, diğer elinde üç çekim tespih, karşı dağları seyre dalan Satı Nine'nin buz mavisi gözlerini unutmak ne mümkün...

Yıl 1914 aylardan ekim. Bayırlılar ekin hasadını yeni bitirmiş, nadasa bırakılacak tarlalara kağnı çetenine doldurulan hayvan gübrelerini taşıma işleri devam ediyordu. Bir sonraki yıl için güz ekimi başlamıştı bile. Güneş ışıkları karşı tepenin yamaçlarını henüz aydınlatmadan çil horozun ötüşüyle birlikte, üzerinde kılıcın bile kasatura gibi durduğu buğday tenli, iri cüsseli evin tek oğlu Hasan, dilinde besmele yatağından yavaş yavaş doğruldu. Biricik kızı Satı'nın üzerinden gece boyu kayan yorganı tekrar örtüp usulca yanağına bir öpücük daha kondurdu. Hasan'ın kırküç yaşındaki babası Ahmet Çavuş, çok daha önceden kalkarak iki katlı ahşap evin kanatlı kapısı önünde abdestini almış ve elinde güğüm, omzunda peşkirle namazgâha doğru yönelmişti.

Gelin Hatice ocakta kaynayan yarma aşını taşmasın diye karıştırırken, bir yandan el yordamıyla terecede iğne iplik arıyor, diğer yandan da gözü gibi koruduğu yedi yaşındaki kızı Satı'nın derin ve sessiz nefes alış verişini dinliyordu. Küçük kızın gördüğü rüyadan mıdır bilinmez, ara sıra o masumane gülen yüzüne bakıp, kâh hüzünleniyor kâh tebessüm ediyordu. Bir ara gözü, akşamdan eşiyle kaynatasının eskimiş kıl pantolon ve yün çoraplarını çitiyip, yamalı frenk gömleği ile birlikte yol azığı olarak da bir tas yoğurt, pekmez ve somun koyduğu kirişteki çivide asılı duran heybeye takıldı. Kınalı elleri, bir an yemenisinden taşıp da alnında sarkan siyah kâküllerine gitmiş, "Bir tutam kesip de gizlice heybeye koysam mı?" diye düşünmüştü... İşte o an, damarlarında dolaşan kanın yüreğinin daha derin bölgesinde bir yere doğru ılık ılık aktığını hissetmiş, felç geçirircesine eli kolu tutmaz olmuştu. Eşinin "Sofra hazır mı Hatice?" diye seslenişiyle bir nebze kendine gelse de tedirgin yüreğinde yavaş yavaş derinleşen bir yaranın oluştuğunu hissetmişti. Gelinle oğlun dizüstü oturup, Ahmet Çavuş'unsa bağdaş kurduğu sofrada eşlerin göz ucuyla bakışmaları sonrası, çorbaya sallanan kaşık sesleri kesiliyor, gözler seher yelinin sağa sola sürüklediği gazellerin pencere önündeki uçuşuna çevriliyordu.

Muhtar, bir gün önce halkı köy odasında toplamış, "Komşular! Sarıkamış ve doğu illeri Moskoflar, Ermeniler tarafından ele geçirilmiş vatan işgal ediliyor. Genç, yaşlı eli silah tutan bütün erkeklerin tez elden hazırlıklarını tamamlayarak toplanma yeri olan Alevi nahiyesine doğru yola çıkmaları gerekmektedir." demişti. Mesele vatan ve namus meselesiydi. İki el kanda da olsa gitmek gerekti. Şükür ki buğday hasat edilmiş ve en azından geride kalanların tenceresi boş kaynamayacaktı.

Sofradan erken kalkan Hasan, "Baba" diye seslendi. "Sen ineklerin yemini karıp, sularını ver. Koyunların yemlerine tuz ilave edip Karabaş'a da yal vermeyi unutma! Ben çıkıyorum. Haa baba! Bir de tarlaya gelirken eğer uyanırsa torunun Satı'yı da getir e mi?"Hasan, kızı için hüzünlü bir vedanın hazırlığını yapıyordu belki de... Eşi Hatice'ye sarılıp "Allaha emanet olun" dedikten sonra alnından öpüp ahıra doğru yöneldi. Sarı öküzlere koşum takımlarını vurup, karasabanı omzuna yüklendi. Ayaklarında çarık ve elinde övendireyle köye yaklaşık bir kilometre Boztepe mevkiindeki tarlasında çift sürmek üzere yola koyuldu. Arkasından bakakalan eşi gözyaşlarını içine akıtırken, hıçkırmamak için kendini zor tutuyordu. Ağılın etrafında eline geçirdiği bir çalman süpürgesi ile bilinçsizce sağı solu süpürüyor, bir yandan da gözyaşlarıyla ıslanan yanaklarını el örgüsü hırkasıyla silmeye çalışıyordu.

Ahmet Çavuş, kuşluk vaktine doğru işlerini bitirmiş, bir sekiye oturup tabakasından çıkardığı tütünü diliyle ıslattığı sigara kâğıdına sardıktan sonra cepkeninden özenle çıkardığı muhtar çakmağıyla yakarak derin bir nefes çekmisti. Gözlerini köy meydanına çevirdiğinde ise, öylesine dalgındı ki kor haline gelmiş sigaranın yaktığı işaret parmağının acısına bile aldırış etmiyordu. Oğlu Hasan daha küçük bir çocukken, yıllar önce kaybettiği eşini, belki bir gün babasız ve dedesiz büyüyecek olan torunu Satı'yı, belki de bundan sonra hayatı tek başına göğüsleyecek olan gelini Hatice'yi düşünüyordu. Kim bilir...

Hatice duyduğu ağlama sesiyle elindeki süpürgeyi bir yana atıp, eve doğru deli gibi koşmaya başladı. Bu yedi yaşındaki kızı Satı'dan başkası değildi. Uykudan yeni uyanmış, pembe yanaklarında henüz iyileşmeye yüz tutmuş suçiçeği nedeniyle meydana gelen kabukları yolmanın verdiği acı neticesinde, annesini de yanında göremeyince başlamıştı ağlamaya. Hangi yürek dayanır ki iç çekişine, küçücük dudaklarını büzüp hıçkırırken minik elleriyle gözyaşlarını silmeye çalışan lüle saçlı o masum bebeğe... Hangi yürek...

Gün ortasına doğru güneş zaman zaman cılız yüzünü gösteriyor, en çok da bulutların arkasına çekilerek gözden kayboluyordu. Kuşlar harman yerinde arta kalan arpa ve buğday danelerini yemekle meşgulken, sincaplar tavan arasına yumurta ve ceviz taşıma telaşındaydı. Bir karınca kendi cüssesinden çok daha büyük ayva çekirdeğini yuvasına doğru sürüklerken, arada erzak taşımakta zorlanan ailenin diğer fertlerine yardım etmekten de geri kalmıyordu.

Satı'nın karnı doymuş, annesine çocukça bir şeyler anlatıyor, annesi de üzüntüsünü fark ettirmemek için ona katılıyor ve birlikte gülümsüyorlardı. Nihayet Ahmet dedesi çıkagelmişti. Satı hemen dedesinin kucağına atlayarak babasını sordu.

—Dede babam nerde?

—Tarlada yavrum. İstersen birlikte gideriz.

Dedikten sonra gelini Hatice'ye dönüp, "Kızım, Satı'nın eynini başını giydir de babasına götüreyim. Hasan, senin için gelmesin demişti. Ama kıza kim göz kulak olacak, sen de bizi uzaktan takip et birlikte dönersiniz." Hatice başını öne eğip kısık bir sesle, "Peki baba." dedi.

Yüzünde kabuk bağlayan yaraların tatlı kaşıntılarını unutan Satı, saçlarının dağılmasına bile aldırış etmeden başını sağa sola sallayıp, ayaklarını hop indirip, hop kaldırarak kendince türküler söylüyordu. Bir yandan da annesi, babasının yeni aldığı mavi rengin hakim olduğu pembe puanlı fistanını giydirmeye çalışıyordu. Nihayet babasının sabahın erken saatlerinde gittiği tarlaya doğru yola koyulma vakti gelmişti. Satı, dedesinin elinden sıkıca tutarak,

—Dede, bana bez bebek yap e mi! Bi de gelin gibi süslerim oh!

—Niye kızım! Yeni yaptığım bebeğine ne oldu?

Arkadaşıma verdim de... Babama da at arabası yaparsın, annemi de alıp uzaklara gidip gezeriz. Hani, babam artık öküzler iyice kocadı, at alalım dediydi ya... Hatice, başını sağa sola sallayarak, dedesine bir şeyler anlatan kızını gözden kayboluncaya kadar izledi. Babasının yanına gittiğinden emin olduktan sonra yüreği bu acıya daha fazla dayanamayıp, dizlerinin bağı çözüldü. Olduğu yere çöküp öylece kalakaldı. Elleri semaya doğru açık, "Ne olur Allahım! Sağ salim dönsünler; ocağım sönüp, yavrum yetim kalmasın." diye gözyaşı döküp, yakarıyordu.

Babasını gören Satı, dedesinin "Aman kızım yavaş, düşersin!" demesine aldırmadan dedesinin elini bıraktığı gibi herk edilmiş tarlada düşe kalka koşmaya başladı. Hasan, kızını görünce karasabana koşulu olduğu halde öküzleri evlek başına bırakıp, hızlı adımlarla kızına doğru yürüdü. Satı, babasına uzunca bir süre sarılıp öptükten sonra, toz toprak içinde kalan elbisesini minik elleriyle silkelerken bir yandan da "Baba, dedem bana bez bebek, sana da at arabası yapıp annemi de alıp bizi gezdirecek." diyordu.

Tarlada solucan toplayan kuşlardan eser kalmamıştı. Çocuk denecek yaştaki çobanlar sürülerini köye yönlendirmiş, gün ilkindi saatlerinin griye çalan rengine bürünmüştü. Sabahleyin kimi eşekle kimi sırtında, ormandan kışlık odun tedarikine çıkan köyün yaşlı kadın ve erkekleri yavaş yavaş dönüş yoluna geçmişti. Bir iki saat sonra da kaş kararacaktı. Baba ve oğul havaya şöyle bir göz attıktan sonra göz ucuyla birbirlerine bakıp, başlarını sessizce sallayarak, artık gitme vaktinin geldiğini ifade eden bir hâl almışlardı. Ama bunu minik yavruya nasıl anlatabilirlerdi ki?

Hasan, sürümü yarım kalan tarlanın çıkımı başında bıraktığı öküzlerin zelvelerini çözüp boyunduruktan kurtarmış, sonra karasabandan ayırdığı toprağı işleyen demir aksamı cemekle temizlemeye koyulmuştu. Ahmet Çavuş ise torununa; "Bak işte yavrum, şu aşağıda gördüğün beyaz konağın olduğu nahiye var ya! Hah işte, oraya babanla gidip sana kırık leblebi ve cam şeker alıp geleceğiz. Hatta bebeğine beşik bile alırız." diyerek teselli içeren tatlı bir sohbete dalmıştı torunuyla. Satı, çocuk aklıyla sevinmiş olsa da ayrılık ona göre değildi. Peki! Anlamında başını salladı. Hasan, toprak kalıntılarından yeterince temizlediği karasabanın demirini eline alarak, kızına, "Aç kollarını yavrum, ağırdır sıkı tut e mi." dedi. "Bak, tek

boynuzla kesik kulak eve doğru gidiyor sen de peşlerinden git. İlerdeki tepede annen seni bekliyor bunu annene ver kızım." dedi. Satı başını sallayıp, "Baba, annem beni erken yatırıyor, ben uyumadan gelin." dedi. Sonra baba ve dedesine kimi zaman da kendisini bekleyen annesine bakarak sıkı sıkıya kavradığı karasaban demiriyle köyün yolunu tuttu.

Ahmet Çavuş'la oğlu Hasan'ın üzerlerinde eski püskü yazlık elbiseler, ayaklarında yırtık çarıklar, omuzlarındaki heybede ise birkaç yamalı esvapla yol azığından başka hiç bir şeyleri yoktu. Zaman zaman arkalarına dönüp baktıklarında köye doğru ilerleyen Satı'nın çocukça hareketlerini izleyip, hakim olamadıkları gözyaşlarını birbirlerinden gizleyerek, askerin toplanma yeri olan nahiyeye doğru sessizce yola koyuldular. Ve bir daha...Dönemediler!

Düşünün! Öyle bir savaş ki baba ve oğul aynı cephede şehit düşüp, aynı kabre defnedilmişler. (Savaş sonrası cepheden dönenlerin ifadesidir.)Çünkü "Verilmiş Bir Söz Vardı."

Sabiye kaldı saban, baba, dede aldı yol.
Değirmen yöresiydi Sarıkamış azığı.
Çarık mezar, kefen kar, yamalı esvaplar sal,
Sana cetbecet inam şahadetin yüzüğü.

Amasya, Samsun, Trabzon, Erzincan, Van ve yurdun daha birçok yerinden yola çıkıp yürüdüler, yürüdüler... Kervan kalkar, yükü yolda düzülürdü. Bilselerdi Allahuekber Dağları'nda, Bardız'da, Çatak'da kurtların bile saklanmak için in aradığı birbuçuk metre kar içerisinde, eksi yirmibeş derecede can verecekler, yine giderlerdi... Çünkü, onlar için vatan namus, şahadet en üst mertebeydi. ...

Onlar! Bedenlerindeki terin buz kristallerine dönüşmesiyle koca bir çınar gibi gömüldükleri kardan, her baharın gelişiyle açan kardelenlerde buz mavisi gözleriyle yeniden doğarlar...

Not: Anlatılan öykü gerçek bir yaşam öyküsü olup, öyküde adı geçen Satı babaannemdir. Ruhu şad olsun.

RESSAM NURİ SEZEN

ALİ DEMİREL

İnsanların duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri elbette önemli, her kişi; konuşarak, yazarak hatta işaretlerle bunu yapmaktadır. Bir de, bu duygu ve düşüncelerin ifade edilmesini sanat haline getirerek topluma mal eden kişiler vardır ki, bu seçkin kişilere sanatçı denilmektedir. Çeşitli el sanatları, heykeltıraşlık, mimarlık gibi sanatlar da çok önemlidir ama sanırım bunların piri ressamlıktır. Önce çizeceksin!

Resim hakkında fazla söz edecek değilim, hele karşımda bu sanatın ışıman ocaklarından biri varken...

Binlerce yıl öncesinde, Orta Asya'da Ata Yurdun yüksek dağlarına, 'SAYMALITAŞ' yazılarını yazan ve de resimler yapan atalarının sanatını günümüzde Ana Yurt'ta sürdürmekte olan Sayın Nuri SEZEN'e siz okurlarımız adına sordum:

-Nuri Bey, kendinden bahseder misin?

-1951 yılında doğmuşum. Antalya'nın Gündoğmuş İlçesinin Kayabükü köyündenim

-Köyünüz nasıl bir yer? Yani senin için ilham verici özellikte bir yer mi?

-Elbette ilham verici güzellikleri olan bir köydür. Toroslarda Alara Çayı vadisi ve Geyik Dağı arasında kurulmuş, doğa güzelliklerinin içinde şirin bir köy. Ayrıca köyün, iki ayrı yerde yaylası var ki oralar da bir başka güzellikler barındırır.

-Pekiyi Nuri Bey, sanırım çocukluktan itibaren hayata o köyde başladınız, sonra?

-İlkokulu köyde okudum. Sonra Aksu Öğretmen okulunda öğrenimime devam ettim. Öğretmen okulundan mezun olduktan sonra; Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim bölümünde öğrenimime devam ettim. Ayrıca Anadolu Üniversitesinde Sanat eğitimi üzerine lisans tamamlama eğitimi aldım.

-Dur dur Nuri Bey! Biraz hızlı gittik. Köy hayatından, oradaki yaşantıdan biraz söz edelim.

-Olur. Bizim köyde daha çok keçi beslenir. Sekiler-teraslar yapılarak ihtiyaç kadar ekin ve diğer bitkiler de yetiştirilir. Benim çocukluğumda Alara Vadisindeki tarlalarda pamuk bile ekilirdi. Ben çocukluğumda daha çok keçi ve oğlak çobanlığı yaptım. Yayla zamanı, Akdağ'ın Seki mevkiindeki yaylada olurdum.

-Yayla ile ilgili, çocukluktan aklında kalan, unutamadığın ne var?

-Aslında çok şey var ama şimdi daha iyi değerlendirdiğim, ilginç olduğunu sonraları daha iyi kavradığım bir yayla geleneği var. Yaylaya her çıkışımızda Babaannem (ebem) Umayhan (nüfusta da böyle kayıtlıdır) Geyik Dağı'na veya Karakoca Dağı'na keçi keser (kurban olarak) etini herkese dağıtırdı. Hangi dağ için keçi kesiliyorsa kurbanın yönünü o tarafa çevirirdi.

-Ulu dağları kutsamak, bu bir Orta Asya geleneği değil mi?

-Evet, günümüzde yatırlara kurban kesmek gibi.

-Nuri Bey, resim yapmaya ne zaman başladınız?

-Klasik bir cevap olacak ama doğrusu bu; resim

yapmaya ilkokulda başladım. Yaptığım resimleri öğretmenim, mevsim şeritlerinin altına koyardı. Öğretmen okulunda Atatürk resmi yaptım, öğretmen bu resmi sınıfın duvarına astı. Okulda, bütün öğrencilerin katıldığı resim yarışmasında birinci oldum.

-O sıralar okul dışında resimle ilgili bir etkinliğin oldu mu?

-Evet. Yine öğretmen okulunda iken, Antalya Film Festivali kapsamında düzenlenen resim yarışmalarında çeşitli dereceler aldım.

-Böylesi başarılar sonunda neler hissettin?

-Aslında ben kendimce fazla bir heyecan duymadım, ben neymişim, gibi hissetmedim. Ama çevremdeki herkes beni bir ressam olarak görmekteydi, bunu açıkça ve samimiyetle söylüyorlardı. Çevremin bu tavrı beni daha çok heyecanlandırdı ve kendimce ressam havasına girdim! Sanırım bu yüzden; öğretmen okulunu bitirdikten sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsünün resim-iş bölümüne girdim. Ve resim öğretmeni olarak mezun oldum.

-Artık öğretmen oldunuz.

-Evet öğretmen oldum ve Çanakkale Çan Lisesine resim öğretmeni olarak atandım.

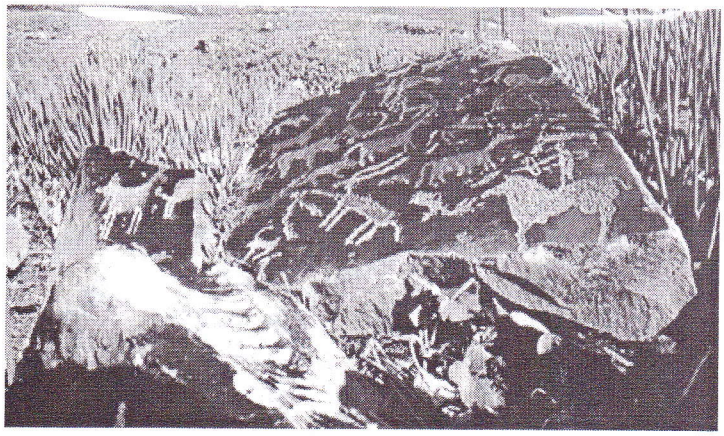

Saymalı Taş.

-Nuri Hoca, kendinize örnek aldığınız bir ressam var mı?

-Bütün (gelmiş geçmiş) ressamları saygıyla anarım ama hiç birini taklit etmem.

-Sanatınızı öğretmen olarak sürdürmek çok zevkli olmalı.

-Elbette, kişinin kendi mesleği ile ilgili işte çalışması en ideal olanıdır.

-Resimle ilginizi hiç kesmediniz sanırım.

-Öyle oldu. 17 yıl öğretmenlik yaptım. 17 yıl da Antalya Güzel Sanatlar Galerisinde çalıştım. Antalya'daki çalışmalarımda sergi gibi faaliyetler dışında, kurs açmak ve kursiyerlerle birlikte resim yapmak gibi çalışmalar içine girdim.

-34 yıllık görevden sonra şimdilerde neler yapıyor sunuz?

-Emekli olduktan sonra resme gönül veren ve gerçek sanatçılar olan arkadaşlarla birlikte, 'YEDİARIKLAR SANAT MERKEZİ' adı altında bir atölye – büro oluşturduk. Çalışmalarımız burada devam emektedir.

-Nuri Hocam, Türk resim sanatının binlerce yıl eskiye dayandığı bilinmektedir. Türk resim sanatını tarihi akış içerisinde nasıl değerlendirirsiniz?

-İslâmiyet öncesi Türk resim sanatında fetihçi bir anlayış hakimdir. Bitkiler, hayvanlar doğada olduğu şekliyle ele alınmazlar. Yeniden şekillendirilir, kendi zevk ve anlayış süzgecinden geçirilerek sadeleştirilir (üsluplaştırma), karakterize edilerek motifleştirmeye dönüştürülür. Altın, gümüş gibi madenler işlenerek bu figürler ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca hayvan ürünleri de işlenerek sanat malzemesi olarak kullanılmıştır... İslâmi dönemde dekoratif süsleme sanatları ve minyatür sanatı ağırlık teşkil etmiştir. Cumhuriyet döneminde ise batı tesirinde bir sanat anlayışı şeklinde uygulana gelmiştir.

-Günümüzde ressamlar arasındaki sanat farklılıklarının gerekçeleri nelerdir?

-Resimde: Realist, sürrealist, klasik, romantik, naturalist, soyut, kübist gibi çeşitli ekol, stil gibi anlayışlarda resim çalışmaları ortaya konulmuştur. Bir de: Malzemeye önem veren, konuya önem veren, doğaya önem veren, doğayı yorumlayan, kendi iç dünyasına önem veren hatta şuuraltını resimlemeye çalışan ressamlar vardır. Bazı ressamlar olayları tasvir eder, bazıları rengin, çizginin tadını arar

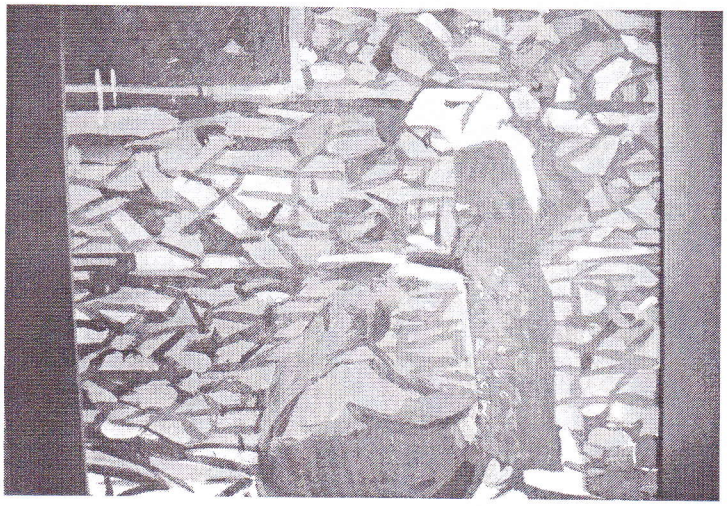

Annesini Azarlayan Kız Tablosu

-Nuri Hoca, anlaşılıyor ki resim sanatına bir ömür vermişsiniz. Bu sanatta amaç nedir?

-Bence resim sanatının amacı doğayı canlandırmak değildir, gönülleri canlandırmaktır. Şöyle ki: Dışımızda bir dünya var az geliyor. İçimizde bir dünya var dar geliyor. Herkesin bir dünyası var; mevsimleri, gecesi gündüzü, yası sevinci olan, renk renk, ince ince dünyalar, kaplı, kapalı, kilitli sahibinin dahi bilmediği birçok dünya. İnsanlar kadar çok, insanlar kadar renkli, habersiz.

-Dış dünya ve iç dünya... Nasıl?

-Dış dünya; ayı, yılı, mevsimleri, soğuğu, sıcağı olan hepimizin bildiği yılların nakaratı olan bir dünya. İçimizdeki dünya ise; en az bildiğimiz bir dünya. Hele birbirimizin özeli dünyalar. Kapalı dünyalar. İnsanın kendini, iç dünyasını bilmesi bir zor iş olsa gerek ki; Yunus "sen kendini bilmezsin..." derken bu işin okumakla da olmadığını anlatmak istiyor.

-Nuri Hocam, sizce ressamın görevi; doğayı canlandırmaktan öte, gönülleri canlandırmak mı olmalı?

-Evet. Uyuyan duyguları uyandırmak, nefes arayan

gönüllere teneffüs olmak, anlamak, anlatmak. Herkesin dünyasından sevgi almak, ona sevgi sunmak... Böyle bir dünya yaratmak, dünyalar yaratmak istemeli ressam...

-Pekiyi insanlar, sanat eseri bir resimde bunları algılayabilirler mi?

-Çoğu açıkça farkında olmaz ama bilinçaltında algılarlar. Evindeki ve iş yerindeki tablolar, o kişinin iç dünyası için birer anahtar gibidir.

-Nuri Hocam, ben sormadan söylemek istediğiniz bir şey var mı?

-Bu sanatla ilgili olarak şu iki hususu okuyucularınızla paylaşmak isterim:

*Resim duygu, düşünce ve bazen yalın gerçeklerin ifadesidir.

*Resim geleceğe bir mesajdır.

-Nuri Hocam çok teşekkür ediyorum ve de 'YEDİARIKLAR SANAT MERKEZİ' ndeki çalışmalarınızda başarılar dilerim...

Ressam Nuri SEZEN

GAZEL

HASAN ŞAHMARANOĞLU

Şu güzelin ardından sanki bir parçam gider
Gönlüm coşarak ona yarım değil tam gider.

Aldınsa rengini sen buğday danelerinden
Bu yanık tene benden binlerce selâm gider.

Bir dudak ki yüzünde çıldırır nar çiçeği
Görse onu ham ervah, billâh pişmez ham gider.

Gözlerinin rengini aldınsa çam balından
Bakıp da dalmak için gün döner akşam gider.

Çıldırtır beni şimdi sekerek yürüyüşün
Durma yürü ey güzel sonra bu ilhâm gider.

Sor Hasan bu sevgili hangi kentin güzeli?
Bilmezsem gönlüm yanar, gam üstüne gam gider.

KİLİSLİ ŞAİR HASAN ŞAHMARANOĞLU'NUN GAZELİNİ TAHMİS

MUSTAFA AKBABA

Naz etme ey sevgili kalmaz bu eyyam gider
Baktıkça endamına meyledip sevdam gider
Visale ermek için kâm gelir hep kâm gider
"Şu güzelin ardından sanki bir parçam gider
Gönlüm coşarak ona yarım değil tam gider."

Bir kez görenler seni düşürmez dillerinden
Vurulurlar şüphesiz gönül hanelerinden
Nalelerinden başka ne gelir ellerinden?
"Aldınsa rengini sen buğday danelerinden
Bu yanık tene benden binlerce selâm gider."

Aşıkı bin can bulur var ise öleceği
Başkasını arama gözlerin göreceği
Kızıl şaraplar mıdır ol şûhun içeceği?
"Bir dudak ki yüzünde çıldırır nar çiçeği
Görse onu ham ervah, billâh pişmez ham gider."

Bahar cömertliğini serpiyorken şalından
Çiçekler gülüyorken ayrı ayrı dalından
Arı yolu şaşırır geçiyorken yanından
"Gözlerinin rengini aldınsa çam balından
Bakıp da dalmak için gün döner akşam gider."

Benzemiyor kimseye, kimseye şu gülüşün
Tasvire sığmaz asla kırılıp dökülüşün
Gönlü perişan etti şöyle bir yan dönüşün
"Çıldırtır beni şimdi sekerek yürüyüşün
Durma yürü ey güzel sonra bu ilhâm gider."

Akbaba yıllar oldu şiirlerde gezeli
Yazılan mısraları imbiklerden süzeli
Böyle tahmis eyledi bu istisna gazeli
"Sor Hasan bu sevgili hangi kentin güzeli?
Bilmezsem gönlüm yanar, gam üstüne gam gider."

2014 YILI İÇERİSİNDE NEVZUHUR'DA YAZANLAR VE YAZDIKLARININ LİSTESİ AŞAĞIYA ÇIKARILMIŞTIR

AKBABA Mustafa:
37. Sayıda: AYASOFYA MUAMMASI
TAHAYYÜL (şiir)
38. Sayıda: ENDÜLÜS NAKIŞ NAKIŞ
39. Sayıda: BÖYLE BUYURDU PAPAZ!..
40. Sayıda: TÜRK SANAT MÛSIKÎSİNDE GÜFTE – BESTE HATTINDA BİR GEZİNTİ
41. Sayıda: ÖZ VATANINDA PAÇAVRA
42. Sayıda: DİYAR-I ÇİN'E DÜŞTÜ YOLUMUZ
HASAN ŞAHMARANOĞLU'NUN GAZELİNİ TAHMİS. (Şiir)

ANDAÇ:
37. Sayıda: KALELERDEN GERİYE KALAN COĞRAFYA
38. Sayıda: PAPU'NUN DİDALARI
39. Sayıda: HIZIR DİVANI'NDA İKİ GÖZDEN AKAN YAŞLAR
40. Sayıda: SADECE EYLÛLÜN DEĞİL HER MEVSİMİN MÜTEVAZİ ADAMI
41. Sayıda: TEFERRUAT OLMUŞ DÜŞÜNÜŞLERİN HURDALIK OLMUŞ KURTLARI

ATEŞ Hüseyin:
37. Sayıda: HAYAL (şiir)

AYMARD Michelle:
42. Sayıda: MARCEL COLOMBE HAKKINDA... (Mektup)

AYVALI Mustafa:
38. Sayıda: SIR (şiir)
42. Sayıda: BİR DAHA DÖNEMEDİLER

BERBER İbrahim:
40. Sayıda: AĞIR KOŞMA II (şiir)

DEMİREL Ali:
37. Sayıda: KALLEŞÇE ÖLDÜRÜLEN TÜRK BAŞBUĞLARI – FATİH SULTAN MEHMET HAN'IN ZEHİRLENEREK ÖLDÜRÜLMESİ
38. Sayıda: SULTAN ABDÜLAZİZ HAN'IN KATLEDİLMESİ
39. Sayıda: ATATÜRK'ÜN ÖLDÜRÜLMESİ
40. Sayıda: DÜĞÜN
41. Sayıda: BULGUR
42. Sayıda: RESSAM NURİ SEZEN İLE SÖYLEŞİ

ERÇİN Mehmet:
39. Sayıda: MUSTAFA AKBABA İLE SÖYLEŞİ

GÖKTÜRK Bengi Işıl:
38. Sayıda: O NAR OLMADAN ÖNCE YENİ GELENLERİN ŞEHRİ İDİ... YA DA BASİT BİR GRANADA HİKÂYESİ

GÜMÜŞ Hilâl:
40. Sayıda: RENKLİ DÜNYALAR

KAHRAMAN İsa:
40. Sayıda: İSTANBUL (şiir)

KATUN Börü:
41. Sayıda: KURMANCAN DATKA

ÖZCAN Yusuf:
37. Sayıda: TÜRKÜLER (şiir)

ŞAHMARANOĞLU Hasan:
40. Sayıda: YANBU'DA TÜRK EVLERİ (şiir)
42. Sayıda: GAZEL (Şiir)

TÜLKAY Hasan:
37. Sayıda: SERDENGEÇTİ'NİN ARDINDAN...
40. Sayıda: DERVİŞANE TÜRK DOSTU BİR FRANSIZ: MARCEL COLOMBE BİR MÜBAREK KÂFİR İDİ...
41. Sayıda: DERVİŞANE BİR TÜRK DOSTU - II

YAŞAR İndigam:
37. Sayıda: ÜSTÜMDEKİ TOZ – TORPAQDAN SAVAYI (şiir)

YILMAZ Selma:
38. Sayıda: HÜZÜN MAKAMI (şiir)
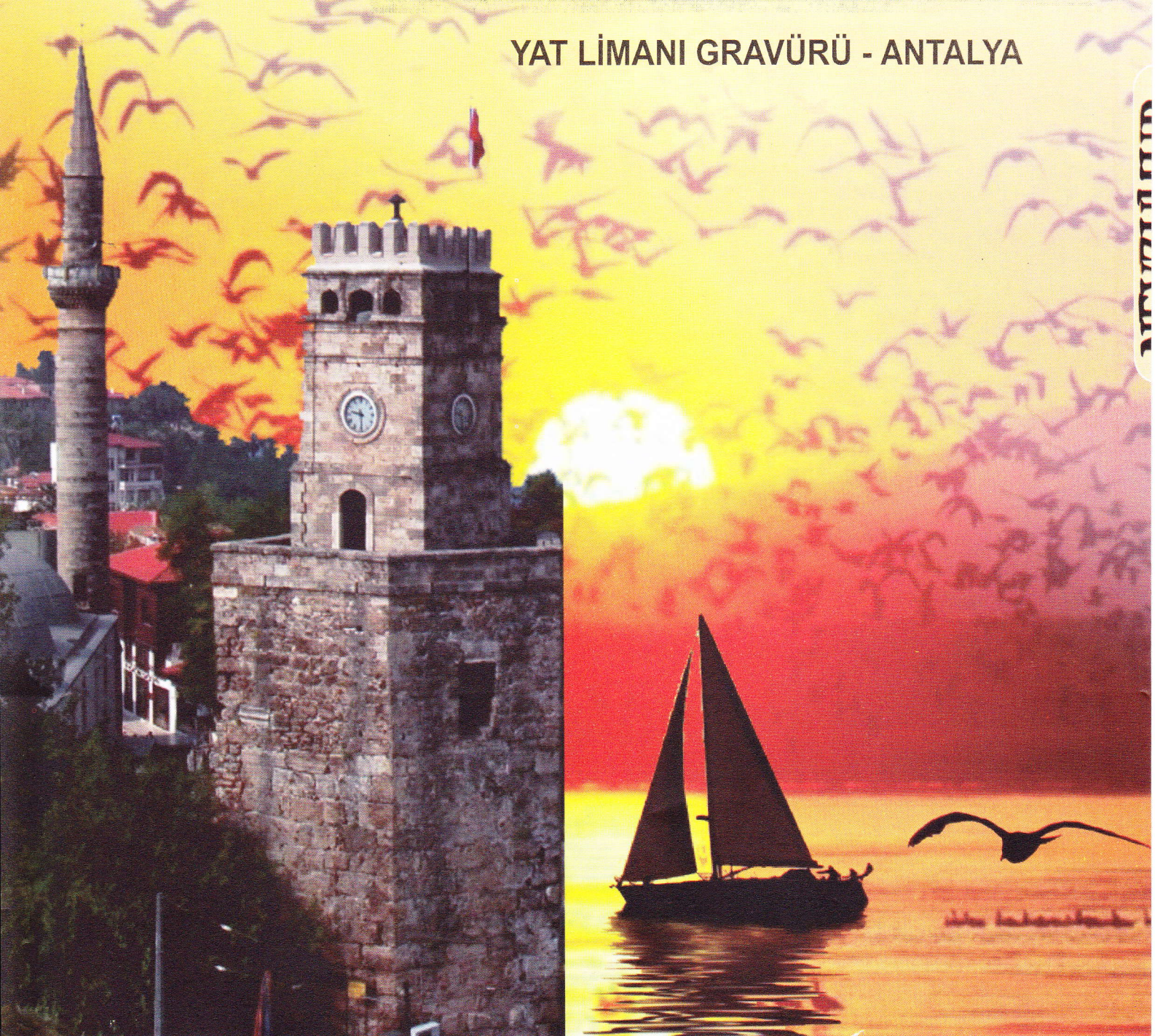
YAT LİMANI GRAVÜRÜ - ANTALYA